

BÀI DỰ THI

**Cuộc thi: “BÁC HỒ TRONG TRÁI TIM TÔI
(LẦN 4) NĂM 2025”**

Thông tin

Bài dự thi: Hình ảnh của anh chàng tên Văn Ba
trên con tàu Amiral Latouche Tréville
qua lời kể của tác giả Trần Dân Tiên
Họ và tên: Nguyễn Quốc Huy

Khoa: Luật

Email: nquochuy0410@gmail.com

Hình ảnh của anh chàng tên Văn Ba trên con tàu Amiral Latouche Tréville qua lời kể của tác giả Trần Dân Tiên © 2025 bởi Nguyễn Quốc Huy được cấp phép theo CC BY-SA 4.0.

MÃ BÀI DỰ THI
(Do Ban tổ chức ghi)

THÔNG TIN DỰ THI
CUỘC THI “BÁC HỒ TRONG TRÁI TIM TÔI (LẦN 4) NĂM 2025”

1. Thông tin bài dự thi của thí sinh

Hình thức:

- Bài viết cảm nhận
 Video clip
 Tranh vẽ

Tên sản phẩm dự thi: Hình ảnh của anh chàng tên Văn Ba trên con tàu Amiral Latouche Tréville qua lời kể của tác giả Trần Dân Tiên

Thông tin tên cuốn sách, tác phẩm được phép lưu hành mà anh/chị/bạn/em được học/đọc của Chủ tịch Hồ Chí Minh hoặc tác giả khác viết về Người đã truyền cảm hứng, nâng cao nhận thức, định hướng anh/chị/bạn/em luôn học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức và phong cách của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Quyển sách “*Những mẩu chuyện về đời hoạt động của Hồ Chủ tịch*” tác giả Trần Dân Tiên, tái bản lần thứ chín, Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội – năm 2020.

2. Thông tin của thí sinh dự thi

Họ và tên: **NGUYỄN QUỐC HUY**

Ngày tháng năm sinh: 04/10/2003

Thư viện/Khoa/Trường: Chi bộ Khối Kinh tế - Luật, Trường ĐH Nguyễn Tất Thành

Số điện thoại cá nhân: 0949349420

Địa chỉ email cá nhân: nquochuy0410@gmail.com

“Nhân dân rất thông minh. Họ biết dùng lá phiếu của họ, tổng tuyển cử sẽ thành công!”.

Chủ tịch Hồ Chí Minh¹

Một câu nói tuy ngắn gọn, nhưng rất “nặng” về niềm tin. “Nặng” ở đây không phải là gánh nặng, mà là một sự tin tưởng to lớn mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đặt ở “Nhân dân” Việt Nam. Đây là một câu nói mà tôi rất ấn tượng trong quyển sách *“Những mẩu chuyện về đời hoạt động của Hồ Chủ tịch”* của tác giả Trần Dân Tiên. Tuy nhiên, bút danh Trần Dân Tiên vẫn đang là một ẩn số đối với nhiều nhà văn, nhà thơ, nhà sử học trong nước, ngoài nước nói chung và người đọc nói riêng. Bút danh này cũng đã gây nhiều tranh cãi cho độc giả và đã dẫn đến sự hình thành hai luồng ý kiến trái ngược nhau.

Một luồng ý kiến cho rằng: Trần Dân Tiên là một trong những bút danh của Hồ Chủ tịch với các quan điểm sau:

Đầu tiên, vào năm 1985 nhà nghiên cứu Hà Minh Đức cũng đã từng viết rằng: *“...Đáp lại tình cảm mong muốn của đồng bào và của bạn bè trên thế giới, Hồ Chủ tịch với bút danh Trần Dân Tiên đã viết tác phẩm Những mẩu chuyện về đời hoạt động của Hồ Chủ tịch...”*². Ông Hà Minh Đức cũng đã chú thích rằng thông tin này được lấy từ cuốn *Những sự kiện lịch sử Đảng*, nhà xuất bản Sự Thật, năm 1976, tập 1, trang 672. Và sau một phần tư thế kỷ, trong cuốn sách sự nghiệp văn thơ Hồ Chí Minh, trang 316, nhà Xuất bản Khoa học xã hội 2010, ông vẫn giữ nguyên quan điểm từ năm 1985.

Tiếp theo, là trong lần in thứ hai của quyển sách *“Những mẩu chuyện về đời hoạt động của Hồ Chủ tịch”* vào năm 1976 thì nhà xuất bản Sự Thật cũng đã viết lời dẫn nhập như sau: *“...Trải qua một cuộc đời oanh liệt, đầy gian khổ hy sinh, vô cùng cao thượng và phong phú, Hồ Chủ tịch đã nêu tấm gương đạo đức cách mạng vô cùng trong sáng và đẹp đẽ, quyết tâm cống hiến cả cuộc đời cho sự nghiệp cách mạng của nhân dân ta và nhân dân thế giới...”*³. Nhà xuất bản không thể không biết rõ lai lịch của cuốn sách, lý lịch của người viết vì nếu không biết tác giả cuốn sách là ai thì không thể in trong nước và để các nhà xuất bản nước ngoài xuất bản rộng rãi bằng nhiều ngôn ngữ khác nhau. Hơn nữa, một khi sách đã xuất bản thì dù tên tác giả có là bút danh chăng nữa thì cũng cần có một người thực với tên tuổi rõ ràng để nhà xuất bản trả nhuận bút.

Ngoài ra, mục đích chính của tác phẩm là để giới thiệu với bạn bè quốc tế về một nhà lãnh đạo kiệt xuất của phong trào giải phóng dân tộc – một hình mẫu tiêu biểu của phương Đông. Vì vậy, việc mượn danh một người “ngoài cuộc” để viết về Chủ tịch Hồ Chí Minh sẽ làm tăng thêm tính khách quan và sức thuyết phục.

¹ “Những mẩu chuyện về đời hoạt động của Hồ Chủ tịch”, tr.174

² Nhà Nghiên cứu Hà Minh Đức, năm 1985

³ Nhà xuất bản Sự thật, năm 2976

Luồng ý kiến khác thì cho rằng Trần Dân Tiên là một nhà báo Quốc tế, một nhà trí thức yêu nước, bởi những lý do sau:

Thứ nhất: quyển sách “*Những mẩu chuyện về đời hoạt động của Hồ Chủ tịch*” được ra đời vào năm 1948 – đây là một thời điểm mà cuộc kháng chiến chống Pháp đang bước vào giai đoạn quyết liệt. Tuy nhiên, lần đầu tiên xuất bản của quyển sách này là tại Trung Quốc, sau đó là Paris (Pháp) và mãi đến năm 1955 mới được dịch ra tiếng Việt và xuất bản tại Hà Nội, sau đó thì được tái bản nhiều lần cho đến nay.

Thứ hai: trong toàn bộ quyển sách, tác giả luôn sử dụng ngôi thứ ba để nhắc đến Hồ Chủ tịch: “Ông”, “Người”, “Chủ tịch”, “ông Nguyễn”,... Điều này đã tạo cho người đọc một cảm giác khách quan, thể hiện tác giả là một người đang đứng từ phía ngoài quan sát rồi kể lại, chứ không phải là nhân vật chính. Một số nhà nghiên cứu văn học, ngôn ngữ học cũng đã chỉ ra rằng văn phong của quyển sách “*Những mẩu chuyện về đời hoạt động của Hồ Chủ tịch*” có phần khác biệt so với những tác phẩm của Hồ Chí Minh, như: Đường Kách Mệnh, Nhật ký trong tù,... Cách diễn đạt của tác giả Trần Dân Tiên chủ yếu tập trung vào việc mô tả và ca ngợi; trong khi đó cách viết đặt trung của Bác Hồ là sử dụng nhiều thủ pháp văn học, cách nói giàu ẩn dụ và xúc tích.

Thứ ba: thậm chí cho đến hiện tại thì cũng chưa có văn bản chính thức nào của Bác Hồ xác nhận rằng Trần Dân Tiên là bút danh của mình. Trong giai đoạn từ năm 1950 – 1970, phần lớn quyển sách này thường được ghi nhận là do tác giả Trần Dân Tiên viết, chứ ít khi được ghi nhận là của Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng tác; kể cả trong các tài liệu văn học hay tiểu sử công bố chính thức của Hồ Chủ tịch trong giai đoạn này cũng chưa từng đề cập đến bút danh Trần Dân Tiên. Đến sau năm 1975, thì mới có tài liệu cập nhật đến giả thuyết Trần Dân Tiên là bút danh của Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Thứ tư: theo lời kể lại của ông Nguyễn Khôi, thì quyển sách này được sáng tác trong lúc cả trong nước và ngoài nước, kể cả kẻ địch và nhân dân đều ít ai biết Chủ tịch Hồ Chí Minh là ai, mà người ta chỉ biết đến Bác Hồ với cái tên “Nguyễn Ái Quốc”. Vì thế theo sáng kiến của ông Hoàng Quốc Việt, Thường vụ Trung ương Đảng gợi ý cho ông Trần Huy Liệu, Bộ trưởng Bộ Tuyên truyền viết giới thiệu về cuộc đời và sự nghiệp của Bác. Sau khi được ông Hoàng Quốc Việt gợi ý thì ông Trần Huy Liệu đã giao cho ông Vũ Đình Huỳnh là thư ký trợ lý của Bác Hồ để viết, xong bản thảo thì ông Trần Huy Liệu sẽ sửa và viết bổ sung vào một số ý, tiếp theo là gửi đến ông Hoàng Quốc Việt, Trường Chinh để xin ý kiến và duyệt qua; cuối cùng sẽ là xuất bản. Bút danh Trần Dân Tiên cũng có ý nghĩa là: người công dân đầu tiên họ Trần của nước Việt Nam dân chủ Cộng hòa. Họ Trần có thể là gợi nhắc về gốc gác của những người chấp bút (Vũ Đình Huỳnh, Trần Huy Liệu, Trường Chinh) đều là người quê ở Nam Định (quê hương của Vua Trần Hưng Đạo). Cũng trong thời điểm ấy, tình hình nước ta đang ở trong khung cảnh thù trong, giặc ngoài thì làm sao Bác Hồ có

thời gian để viết về mình được. Tuy nhiên, đây cũng chỉ là những chuyện kể mà ông Nguyễn Khôi đã nghe được ở các đơn vị thủ trưởng và các bậc đàn anh nói chuyện với nhau.

Hiện nay, theo thống kê thì trong 175 bút danh, bí danh của Bác Hồ thì có tên Trần Dân Tiên, tuy nhiên các nhà nghiên cứu và sưu tầm vẫn chưa tìm ra được khoảng thời gian và bối cảnh mà Bác đã sử dụng bút danh Trần Dân Tiên là khi nào.

Từ phần mở đầu của quyển sách, tác giả đã không chọn cách kể lại những câu chuyện của Bác Hồ theo một trình tự thời gian nhất định, mà ông lại chọn câu chuyện mình gặp Bác Hồ tại Dinh Chủ tịch vào sáng ngày mùng 4 – 9 – 1945. Tại đây, ông đã được Bác Hồ trực tiếp hỏi thăm về tình hình sức khỏe của cha mẹ mình; tiếp theo thì Bác mới hỏi đến việc ông cần giúp đỡ là việc gì? Sau khi Trần Dân Tiên trình bày xong mong muốn của mình là được viết lại Tiểu sử của Chủ tịch Hồ Chí Minh, thì Người đã cười và nói: *“Tiểu sử. Đây là một ý kiến hay. Nhưng hiện nay còn nhiều việc cần thiết hơn. Rất nhiều đồng bào đang đói khổ. Sau tám mươi năm nô lệ, nước ta bị tàn phá, bây giờ chúng ta phải xây dựng lại. Chúng ta nên làm những công việc cần kíp đi đã! Còn tiểu sử của tôi...thong thả sẽ nói đến!”*⁴. Lúc này, Bác Hồ đã từ chối một cách khéo léo khiến cho Trần Dân Tiên chẳng còn lựa chọn nào ngoài việc chấp nhận ý kiến của Bác Hồ. Người đã không từ chối thẳng, mà lại khẳng định ý kiến “viết lại tiểu sử” của mình là một ý kiến hay. Tuy nhiên, phía sau chữ “nhưng” của Bác thì có vô vàn những vấn đề phải trăn trở. Lúc bấy giờ Hồ Chủ tịch chỉ nghĩ đến việc cần làm là xây dựng lại Đất nước sau tám mươi năm nô lệ. Bác luôn đặt lợi ích Quốc gia, dân tộc lên hàng đầu và được xem là nhiệm vụ thiêng liêng và cấp bách; còn lợi ích cá nhân của Hồ Chủ tịch thì cứ “thong thả”. Sau lần gặp gỡ ấy, Trần Dân Tiên vẫn không bỏ cuộc mà ông chuyển sang hướng tìm hiểu tiểu sử của Chủ tịch Hồ Chí Minh thông qua phương án gián tiếp; có nghĩa là sẽ hỏi những người đã từng làm việc trực tiếp hoặc gián tiếp với Hồ Chủ tịch để lấy tư liệu viết tiểu sử. Trong khoảng thời gian hai năm thì tác giả cũng đã tích lũy được khá nhiều mẩu chuyện về Bác Hồ; tuy nhiên chỉ được giới hạn trong một giai đoạn hay phạm vi nào đó, còn nếu để viết được một bản tiểu sử hoàn chỉnh về cuộc đời của Chủ tịch Hồ Chí Minh thì chỉ có Người và chính Người mới có thể hoàn thiện một cách đầy đủ nhất.

Tiếp theo, Trần Dân Tiên lại quay ngược về thời của các cụ Phan Đình Phùng, Phan Châu Trinh, Phan Bội Châu và chỉ ra cách đánh của các cụ là chưa phù hợp dẫn đến nhiều khó khăn trong việc giành độc lập. Lúc ấy, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ là một chàng thiếu niên vừa tròn mười lăm tuổi. Tuy tuổi đời Bác còn khá trẻ, nhưng đã sớm hiểu biết và đau xót trước cảnh thống khổ của đồng bào, cho nên Người đã quyết định lên đường tìm một hướng đi mới để sớm giành lại độc lập cho Nước nhà. Bác đã bắt đầu hành trình chuyến đi của mình trên con tàu mang tên Amiral Latouche Tréville vào năm 1911 với tên gọi là Văn Ba. Với vai trò là người phụ bếp, Nguyễn Tất Thành đã có thêm nhiều trải nghiệm về

⁴ “Những mẩu chuyện về đời hoạt động Hồ Chủ tịch”, tr.9

cuộc sống, cũng như Bác đã tranh thủ học thêm ngoại ngữ dưới sự giúp đỡ của các thủy thủ bản địa trên tàu. Mỗi ngày anh Ba phải làm từ 4 giờ sáng với nhiều nhiệm vụ khác nhau: từ quét dọn sạch sẽ nhà bếp lớn trên tàu, đến tối thì đốt lửa trong các lò; sau đó thì đi khuôn than, rồi xuống hầm lấy rau, thịt, cá, nước đá,... Công việc khá nặng nhọc vì dưới bếp rất nóng và trong hầm rất rét. Nhất là khi phải vừa vác một bao nặng, vừa leo lên bậc thang khi tàu tròng trành. Xong công việc ấy thì Anh lại phải dọn cho bọn chủ bếp Pháp ăn; sau đó thì nhặt rau, rửa chảo nồi và đun lò lại; công việc cứ vậy mà kéo dài cho đến hết ngày. Có nhiều cái chảo bằng đồng lớn và rất nặng, đến nỗi anh Ba phải kéo lê trên sàn. Còn những cái nồi cap quá thì Anh phải leo lên ghé để chùi nồi. Trong lúc làm việc, Anh luôn nghe văng vẳng bên tai:

- “Ba ơi đem nước đây!”
- “Ba, dọn chảo đi!”
- “Ba, thêm than chỗ này, thêm than chỗ kia!”⁵

Suốt ngày anh Ba dầm nước, hơi và mồ hôi, mình đầy bụi than. Mặc dù công việc vô cùng vất vả, nhưng Bác chỉ nhận được 45 franc/1 tháng; trong khi đó, những phụ bếp người Pháp cùng làm việc như vậy thì hưởng lương nhiều gấp ba lần Bác. Sau khi trả tiền ăn, tiền nộp lại cho cai bếp, góp vào quỹ bảo hiểm cho riêng thủy thủ người Pháp, thực tế Anh chỉ còn nhận được 10 franc. Mỗi ngày 9 giờ tối công việc mới xong, tuy Anh rất mệt, nhưng chàng thanh niên ấy vẫn cố gắng tự học đến mười một giờ hoặc nửa đêm mới đi nghỉ. Thời gian làm việc thì nhiều nhưng tiền lương thì rất ít, điều này đã khiến anh chàng tên Ba phải cố gắng rất nhiều; nhưng đổi lại thì Anh học được rất nhiều điều mới lạ và mở mang vốn hiểu biết cho bản thân. Sau những ngày ở Mácxây, anh Ba đã tóm tắt cảm tưởng của mình bằng mấy chữ: “*Người Pháp ở Pháp tốt, lễ phép hơn người Pháp ở Đông Dương*”⁶. Qua câu nói ấy, tôi thấy rằng Bác Hồ là một người có suy nghĩ rất sâu rộng và uyên thâm, Bác đã dùng biện pháp so sánh giữa người dân Pháp trên nước Pháp với người dân Pháp trên đất Đông Dương.

Đây chỉ mới là một phần nhỏ của quyển sách “*Những mẩu chuyện về đời hoạt động của Hồ Chủ tịch*” mà tôi đã rút ra cho mình rất nhiều bài học chỉ từ một hình ảnh của Người thanh niên làm công việc phụ bếp trên tàu:

Đầu tiên: không thể không nhắc đến tinh thần yêu nước mãnh liệt của một Chàng thanh niên Việt Nam chỉ mới hơn hai mươi tuổi đầu. Bác luôn thể hiện một tinh thần “dám nghĩ – dám làm – dám quyết định”, đó là một trong những đức tính quan trọng rất cần có ở thế hệ Thanh niên Việt Nam hiện nay.

⁵ “*Những mẩu chuyện về đời hoạt động của Hồ Chủ tịch*”, tr.19

⁶ “*Những mẩu chuyện về đời hoạt động của Hồ Chủ tịch*”, tr.22

Tiếp theo, là đức tính khiêm nhường, ham học hỏi của Bác. Trong bối cảnh đất nước còn khó khăn, mặc dù là đã giành độc lập; nhưng Bác vẫn luôn luôn tìm mọi cách để đất nước phát triển đi lên, chưa bao giờ Bác dám nghĩ đến lợi ích cho bản thân mình. Khi tác giả muốn viết lại tiểu sử cho Bác với mong muốn là ghi nhận những đóng góp, công lao to lớn của Hồ Chủ tịch, nhưng Bác cho rằng việc đó là không quan trọng nên từ từ “*thong thả*”, còn việc của Người bây giờ là chỉ nghĩ về đất nước. Tác giả còn kể lại, lúc còn làm phụ bếp mỗi khi tàu cập bến thì Bác đều tranh thủ lên bờ để tham quan thành phố, Hồ Chủ tịch còn chụp lại những khung cảnh xung quanh để về nghiên cứu áp dụng cho đất nước mình. Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ tìm tòi học hỏi từ sách vở sau những giờ làm việc trên tàu, mà Bác Hồ còn học hỏi từ những khung cảnh ở nước ngoài khi mỗi lần tàu cập bến.

Cuối cùng thì tôi học được một bài học rất quý từ chính công việc phụ bếp của Người. Có nhiều câu hỏi đã được đặt ra trong đầu tôi: “*Tại sao Bác Hồ không chọn một công việc khác để làm, mà phải chọn nghề phụ bếp?*”; “*Tại sao Bác Hồ không có ý định xin nghỉ việc khi phải làm một công việc nặng nhọc mà tiền lương thì quá thấp?*”;... Suy nghĩ theo một cách sâu xa hơn nữa, thì công việc phụ bếp này là một việc dễ không cần kinh nghiệm chỉ cần siêng năng và còn được tiếp xúc rất nhiều người, đi đến rất nhiều nơi. Mục đích chính của Chủ tịch Hồ Chí Minh trước khi lên tàu là đi tìm đường cứu nước, phụ bếp chỉ là một công việc phụ để giúp bác được học hỏi nhiều nền văn hóa khác nhau trên thế giới, từ đó Bác mới chọn lọc và đúc kết lại để đem về thực hiện trên chính mảnh đất quê hương Việt Nam. Sau này đi làm tôi cũng sẽ cố gắng áp dụng cách này vào thực tế, thay vì tìm cho mình một chức vụ cao trong công việc thì tôi sẽ chọn cách tìm một công việc dễ và được tiếp xúc với nhiều người trước; để tôi học hỏi, tích lũy cho bản thân một cái nền móng vững chắc rồi sau đó mới từ từ thăng tiến trong công việc.